

سرای انقلاب

نقش بازار تبریز در پیروزی انقلاب اسلامی

نویسنده: معصومه جعفرزاده

www.ketab.ir

اندیشه‌سارات سوره مهر (وابسته به حوزه هنری)

دفتر فرهنگ و مطالعات پایداری نوگرا/استانی/استان آذربایجان شرقی

سرای انقلاب

نقش بازار تبریز در پیروزی انقلاب اسلامی

نویسنده: معصومه جعفرزاده

پیماده‌سازی مباحثه: تنول جعفرزاده | پیگیری اسناد و کتابشناسی تاریخ: کبری جعفرزاده
طراح جلد: محسن راستی‌پور

چاپ و مصاحفی: واژه پرداز اندیشه - چاپ اندیشه

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۲۵۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۳-۲۸۷۹-۵

سوزشنامه: جعفرزاده، معصومه، ۱۳۶۰-

عنوان: نام پدیدآور: سرای انقلاب: نقش بازار تبریز در پیروزی انقلاب اسلامی / نویسنده معصومه جعفرزاده: [برای] دفتر فرهنگ و مطالعات جاری مراکز استانی، استان آذربایجان شرقی.

مشترکات: تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۷.

شخص: ۶۲۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۰۳-۲۸۷۹-۵

وضعیت: هرست نویسه: فیبا

عنوان دیگر: بازار تبریز در پیروزی انقلاب اسلامی.

موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- بازاریان

موضوع: Businessman -- Iran -- History -- Islamic Revolution, 1979

موضوع: بازار تبریز

موضوع: بازاریان -- ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷

موضوع: Political activity -- Iran -- Tabriz

موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- تبریز

موضوع: Islamic Revolution, 1979 -- Iran -- Tabriz

موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- شهر تبریز

موضوع: Islamic Revolution, 1979 -- Iran -- Tabriz -- Martyrs

شناسه افزوده: شرکت انتشارات سوره مهر

شناسه افزوده: سازمان تبلیغات اسلامی. حوزه هنری (آذربایجان) -- شهر تبریز

دفتر فرهنگ و مطالعات پایداری

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ج ۷/ب ۱۵۶۳ DSR

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۳۰۸۲۸

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۵۳۹۸۲۱

نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشت، پلاک ۲۳

صندوق پستی: ۱۵۸۱۵-۱۱۴۴

تلفن: ۶۱۹۴۲ سامانه پیامک: ۳۰۰۰۵۳۱۹

تلفن مرکز بخش: (پنج خط) ۶۶۴۶۰۹۹۳ فکس: ۶۶۴۶۹۹۵۱

www.sooromehr.ir

نقل و چاپ نوشته‌ها منوط به اجازه رسمی از ناشر است.

فهرست

مقدمه

۷

سخن نویسنده

۱۱

فصل اول: موقعیت جغرافیایی و تاریخی (بازار تند)

۱۵

فصل دوم: تاریخ شفاهی گفت‌وگو با مبارزان و بازارین تبریز

۹۳

فصل سوم: شهدای محراب تبریز

۴۲۵

فصل چهارم: شهدای ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ تبریز

۴۴۹

فصل پنجم: اسناد و مدارک

۴۹۳

منابع

۶۲۷

مقدمه

آنگاه که ظلم در تمام ابعاد آن در جامعه‌ای به حد نهایت خود می‌رسد صداها و اعتراض‌ها بلند و گرنده می‌شود و چون سیلی خروشان به راه می‌افتد و ظالمان را دربر گرفته و سپس جامعه نمادلی ثانویه و جدید دست می‌یابد. جهان از آغاز خلقت تا به حال شاهد و بستر انقلاب‌های متعددی بوده است که از بزرگ‌ترین این انقلاب‌ها می‌توان به خیزش مردم ایران و پیروزی آن‌ها در بهمن ۱۳۵۷ اشاره نمود.

برای شکل‌گیری هر انقلابی یک عنصر فکری، دو عامل انسانی مورد نیاز است. عنصر فکری همان ایدئولوژی و مکتبی است که انقلاب بر پایه آن استوار می‌گردد و عنصر انسانی نیز یکی مردمند و دیگری رهبری هرگذا این سه عنصر در کنار هم قرار گیرند و جهت‌گیری یکسان داشته باشند، انقلاب شکم می‌گیرد. دیدی است هرچه قوت این سه رکن بیشتر باشد، سرعت شکل‌گیری و پیروزی انقرب نیز بیشتر خواهد بود.

انقلاب اسلامی ایران بر پایه اندیشه و جهان‌بینی اسلامی استوار است. یکی از نکات برجسته و قابل توجه در زمینه انقلاب اسلامی این است که دین اسلام سازنده فرهنگ ملی می‌باشد و به همین جهت اموری نظیر جهاد، شهادت، پیری، ارانسان با تقوا و عادل، بیزاری از ظلم و ظالم، اتحاد و همبستگی، توکل به خدا و... در متن این فرهنگ قرار دارد و خمیرمایه حرکت انقلابی مردم و پیروزی آن‌ها را به ارمغان می‌آورد. همچنین قدرت و قوت رهبری در انقلاب اسلامی با اتکای به اسلام، ناشی از موقعیت دینی او است که مشروط به برخورداری از ویژگی‌هایی؛ نظیر فقاقت، عدالت،

علم، معرفت، زهد، مدیریت، شجاعت، بینش سیاسی و تدبیر است. رهبر انقلاب اسلامی پس از اثبات حقانیت مکتب سیاسی خود، می‌تواند مردم را آرام‌آرام وارد میدان مبارزه کرده، به همراهی آن‌ها، انقلاب بزرگ اسلامی را شکل دهد و در نتیجه آثار شوم تسلط قدرت‌های ستمگر را در کشور خود برطرف و دنیا را متحول کند که مثال بارز این مورد، رهبریت در انقلاب اسلامی ایران است و اما بزرگ‌ترین اهرم پیشبرد انقلاب اسلامی، حضور عظیم مردم در عرصه‌های انقلاب است، به چند دلیل؛ اولاً: چون اسلام بیشترین حق را در اداره نظام‌های اجتماعی به مردم می‌دهد و هر دستگاه حاکم را یک دست‌اندر کار خیمت‌گزار برای مردم می‌داند. ثانیاً: چون مردم تشکیل دهندگان و به وجود آورندگان یک نظام اسلامی هستند. ثالثاً: چون دخالت و نظارت مردم بیشترین تضمین را برای حفظ یک نظام اسلامی از انحراف می‌کند. همین مردم پایگاه‌هایی برای خود دارند که رآن‌کرد هم می‌آیند و یا چهارچوب و موقعیت محل و منطقه‌ای همراه هم هویت پیدا می‌کنند. که این نمونه‌های بارز این مورد در جوامعی چون کشور ایران، بازار می‌باشد و در ایران نیز بازار تبریز گل سرسبد خیزش و انقلاب می‌باشد.

از شرایط بااهمیت و تأثیرگذار در پیروزی یک گروه مخالف در منازعه با حکومت وقت این است که به لحاظ مالی و اقتصادی به نظام حاکم وابستگی نداشته و مستقل باشد. هر نهضتی برای سازماندهی و اقدامات انقلابی نیازمند منابع مالی فراوانی است، زیرا در هر انقلابی تعداد زیادی از افراد درگیر مبارزه‌اند و مقدار زیادی اقدامات پنهان انقلابی وجود دارد که باید از لحاظ مالی تأمین شوند. با توجه به سیاست‌های رژیم شاه مبنی بر نوسازی به سبک غربی و ترویج فرهنگ آن ممالک در جامعه و تحت فشار قرار گرفتن اقشار مذهبی به ویژه بازاریان این امر موجب نزدیکی بیشتر این دو نهاد گردید. این اتحاد سبب شد بازار به‌عنوان یک نهاد سنی، متناسب با سبزی چه از لحاظ مالی و اقتصادی و چه از لحاظ سیاسی ایفا کند. از لحاظ سیاسی موقعیت بازار و جمعیت آن نقش مهمی در شکل‌گیری تظاهرات مردمی داشت. بازاریان چند صد مغازه در بازار تبریز داشتند و با جمعیت زیادی از مردم در ارتباط بودند. هرگاه که اتفاقی می‌افتاد بازار را بسته و در مساجد تجمع می‌کردند. تعطیلی بازار باعث نارضایتی مردم

و اعتراض به دولت می‌شد و تا حدی زمینه شکل‌گیری تظاهرات مردمی را فراهم می‌کرد. تنها کانال بسیج بازاریان در اتحاد با سایر گروه‌ها، مساجد بودند و مساجد محل امنی را برای بازاری‌ها فراهم کرده بودند تا گردهم آیند و به مخالف با رژیم پرداخته و فشارهای حکومت را افشا کنند. از لحاظ اقتصادی نیز بازار نقش مهمی در پشتیبانی و حمایت از مبارزات انقلابی و انقلابیون داشت.

حال با توجه به نقش بازار در تحرکات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه و علی‌الخصوص در تبریز لزوم انجام پروژه‌ای در این راستا و کنکاش در مورد نقش بازار بازاریان تبریز در پیروزی انقلاب اسلامی احساس می‌شد که بر همین اصل کار تحقیق و تدوین این اثر صورت گرفت و آماده چاپ و نشر گردید. امید که مقبول افتد و به کار آید.

دفتر فرهنگ و مطالعات پایداری حوزه هنری آذربایجان شرقی